



Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muistio

16.2.2024

VN/6170/2021
VN/6170/2021-SM-85

neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi
yli-insinööri Jaana Rajakko

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

asiantuntijakuuleminen 20.2.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista ja siihen liittyviksi laeiksi HE 106/2023 vp

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräistä paloturvallisuuslaitteista. Samalla kumottaisiin voimassa oleva pelastustoimen laitteista annettu laki (10/2007).

Uusi laki eräistä paloturvallisuuslaitteista lisittäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) soveltamisalaan. Kyseinen laki on työ- ja elinkeinoministeriön sääntelyvastuulla.

Lisäksi pelastuslakiin (379/2011) tehtäisiin uuden lain edellyttämät tekniset muutokset.

Lain sisältö

Ehdotettu laki vastaa sisällöllisesti pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Lain rakennetta selkeytettäisiin, sääntelyä nostettaisiin asetuksista lain tasolle, tarpeettomia vaatimuksia ja päällekkäistä sääntelyä poistettaisiin. Sääntelyä myös yhdenmukaistettaisiin muun vastaavan sääntelyn kanssa.

Lain 2 luvussa säädettäisiin rakennuksiin asennettavien paloilmointimien ja automaattisten sammuuslaitteistojen toteutusta ja dokumentointia kokevista vaatimuksista sekä näiden laitteistojen asennus- ja huoltotöistä ja tarkastuksista. Vaatimukset koskisivat paloilmointimia ja automaattisia sammuuslaitteistoja, joiden asentaminen perustuu lainsäädäntöön kuten esimerkiksi rakentamismääräyksiin. Vaatimukset koskisivat myös paloilmointimia, joiden paloilmointukset yhdistetään hätäkeskukseen, sekä sammuuslaitteistoja, jotka liitetään vesihuoltolaitoksen verkostoon tai rakennuksen vesi- ja viemärilaitteistoon.

Kuten nykyisinkin, laitteistot olisi tarkastettava ennen käyttöönottoa ja sen jälkeen määrävälein. Tarkastusväli yhdenmukaistettaisiin kolmeksi vuodeksi. Tarkastuksia tekevät Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) hyväksymät tarkastuslaitokset, joita on nykyisin neljä. Uutena asiana säädettäisiin uuden laitteiston ensimmäisestä määräaikaistarkastuksesta, joka olisi tehtävä 12–18 kuukauden kuluttua. Uutta olisi myös uusintatarkastus, jos määräaikaistarkastuksessa laitteistossa havaitaan vakavia puutteita.

Asennusliikkeen toiminta säilyisi ilmoituksenvaraisena eli ennen toiminnan aloittamista on tehtävä ilmoitus Tukesille. Asennusliikkeellä on oltava laissa säädetyt pätevyysvaatimukset täyttävä vastuuhenkilö, mutta enää ei edellytettäisi, että vastuuhenkilön on oltava liikkeen päätoimisessa palveluksessa. Vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksena olisi, kuten nykyisinkin, todistus suoritetusta vastuuhenkilön kokeesta. Koulutusvaatimusta ei enää säädettäisi, sen sijaan vahvennettaisiin työkokemuksen merkitystä. Vastuuhenkilön pätevyystodistuksen määräaikaisuus poistuisi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

Lain 3 luvussa säädettäisiin käsisammuttimien tarkastusta ja huoltoa koskevat vaatimukset. Kuten nykyisin, käsisammutin olisi tarkastettava kahden vuoden välein, paitsi jos käsisammutin on sijoituspaikassaan alttiina kosteudelle, tärinälle, lämpötilojen vaihtelulle tai pakkaselle, on tarkastus tehtävä vuosittain. Käsisammutin olisi huollettava enintään 10 vuoden välein. Erityyppisten sammuttimien huoltovälistä ei enää säädettäisi erikseen, vaan käsisammuttimen valmistaja kertoo sammuttimen tiedoissa, jos lyhyempi huoltoväli on tarpeen esimerkiksi sammutteen ominaisuuksien vuoksi. Tarkastus- ja huoltovelvoite ei jatkossakaan koskisi koteihin omaehtoisesti hankittuja käsisammuttimia. Lisäksi liikennevälineiden käsisammuttimien tarkastuksista on säädetty erikseen.

Käsisammutinliikkeenä toimiminen säilyisi ilmoituksenvaraisena. Käsisammutinliikkeellä olisi oltava laissa säädettyjä pätevyysvaatimukset täyttävä vastuuhenkilö, mutta enää ei edellytettäisi, että vastuuhenkilön on oltava liikkeen päätoimisessa palveluksessa. Vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksena olisi, kuten nykyisinkin, todistus suoritetusta vastuuhenkilön kokeesta. Uutena vaatimuksena olisi vähintään vuoden työkokemus. Liikkeen toimintailmoituksen ja vastuuhenkilön pätevyystodistuksen määräaikaisuus poistuisi. Lisäksi käsisammutinliikkeen toiminnan järjestämistä koskevia vaatimuksia muutettaisiin niin, että kiinteää huoltopaikkaa ei enää edellytettäisi liikkeeltä, joka tekee vain sammuttimien tarkastuksia.

Lain 4 luvussa säädettäisiin tuotteiden vaatimukset. Tuotevaatimukset koskisivat alkusammutustuotteita, palo- ja häikävaroitimia, paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen osia, rakennuksiin tarkoitettuja savunpoistolaitteita, poistumisvalaistustuotteita, puupolttoisia tehdasvalmisteisia tulisijoja sekä väestönsuojan laitteita ja varusteita. Tuotteita koskevan sääntelyn osalta lain soveltamisala vastaisi nykyistä, mutta sääntelyä täsmennettäisiin. Sääntely ei olisi yksityiskohtaista, koska useille tuotteille on eurooppalaiset tuotestandardit, joissa määritetään tuotteiden tekniset vaatimukset ja testausmenetelmät. Ehdotettu laki ei sisällä uusia velvoitteita tuotteiden valmistajille tai muille talouden toimijoille, eikä myöskään uusia vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen liittyviä velvollisuuksia.

Lain valvonta

Tukes olisi edelleen lain valvontaviranomainen. Viranomaisen toimivaltuuksia ja hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset vastaisivat pääosin voimassa olevan lain säännöksiä. Rekisterisääntelyä täydennettäisiin vastaamaan henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia ja muutoksenhakua koskeviin säännöksiin tehtäisiin tarvittavat muutokset.

Pelastusviranomaisten tehtävänä olisi valvoa paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen haltijalle säädettyä velvoitetta huolehtia laitteiston tarkastuksista sekä käsisammuttimien omistajan tai haltijan velvoitetta huolehtia sammuttimien tarkastuksista ja huollosta. Pelastusviranomaisen toimivaltuuksista ja valvontakeinoista on säädetty pelastuslaissa. Esitys ei laajenna pelastusviranomaisten tehtäviä nykyisestä.

Tuotteiden markkinavalvonnasta säädettäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa. Osa esitetyn lain soveltamisalaan kuuluvista tuotteista on rakennustuotteita, jolloin niiden markkinavalvontaan sovelletaan rakentamislakia (751/2023). Kummankin lain markkinavalvontaviranomaisena toimii Tukes.

Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Nykyiseen lakiin verrattuna useat muutokset ovat luonteeltaan teknisiä tai sääntelyä täsmäntäviä. Yrityksille säädetty velvoitteet eivät pääosin muuttuisi nykyisestä. Yrityksiin kohdistuva sääntelytaakka vähenisi kuitenkin hieman toiminnanharjoittamista koskevan sääntelyn osalta. Esitys ei aiheuta merkittäviä muutoksia myöskään viranomaisten toimintaan. Sääntelyn selkeyttämisen ja yhdenmukaistamisen arvioidaan hyödyttävän kaikkia toimijoita.

Esityksellä pyritään edistämään ja ylläpitämään rakennusten paloturvallisuutta, esityksen vaikutukset ovat kuitenkin välillisiä, koska velvoitteet hankkia tai asentaa rakennukseen ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvia tuotteita ja laitteistoja tulevat muusta sääntelystä, esimerkiksi rakentamismääräyksistä ja pelastuslaista. Esityksen vaikutukset paloturvallisuuteen liittyvät siihen, että tuotteet ja laitteistot ovat toimivia ja tarkoitukseen sopivia.

Lainsäädännön arviointineuvosto on esityksestä antamassaan lausunnossa katsonut, että esitys täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvoston mukaan esitysluonnos on kauttaaltaan laadukkaasti valmisteltu, ja vaikutuksia yrityksille ja viranomaisille on arvioitu perusteellisesti. Arviointineuvostolla oli vain vähäisiä lisäysehdotuksia esitysluonnokseen.

Ahvenanmaan toimivalta

Ehdotettu sääntely sisältää pääosin asioita, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Tällaisia ovat paloilmoittimia ja automaattisia sammutuslaitteistoja, käsisammuttimien tarkastusta ja huoltoa sekä tuotteiden vaatimuksia koskevat säännösehdotukset näiden valvonta mukaan lukien. Valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat väestönsuojelun alaan luettavat säännökset eli ehdotetun lain osalta väestönsuojien varusteita ja laitteita koskevat tuotevaatimukset.

Ahvenanmaalla on säädetty voimassa olevan pelastustoimen laitteista annetun lain soveltamisesta maakunnassa. Tukesin antamien hyväksyntöjen ja pätevyysien vastaavuudesta Ahvenanmaalla päättää maakunnan hallitus. Näin on tarkoitus toimia myös ehdotetun lain tultua voimaan.

Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025. Siirtymäsäännöksillä mahdollistetaan nykyisten toimijoiden toiminnan jatkuminen.

Voimassa olevan lain ja aiemman vastaavan lain nojalla annetut asetukset kumoutuisivat. Väestönsuojan laitteista ja varusteista annettu valtioneuvoston asetus (409/2011) jäisi kuitenkin edelleen voimaan. Hallituksen esityksen liitteenä on luonnos sisäministeriön asetukseksi, jolla säädettäisiin tarkemmin paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen toiminnallisista vaatimuksista. Valmistelussa on myös sisäministeriön asetus käsisammuttimien tuotevaatimuksista. Uudet asetukset on tarkoitus saada voimaan samanaikaisesti lain kanssa.